

JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Amanda Olsson

Kapitalkravet i ABL

Bör kapitalkravet avskaffas för att göra aktiebolagslagen konkurrenskraftig?

LAGF03 Rättsvetenskaplig uppsats

Kandidatuppsats på juristprogrammet
15 högskolepoäng

Handledare: David Dryselius

Termin: VT21

Innehåll

Innehåll	2
Summary	4
Sammanfattning	5
Förkortningar	6
1 Inledning	7
1.1 Bakgrund	7
1.2 Syfte och frågeställning	8
1.3 Metod och material	8
1.4 Avgränsning	9
1.5 Disposition	10
2 Kapitalsystemet i ABL	11
2.1 Inledning	11
2.2 Kapitalkravet	12
2.2.1 Kapitalkravets funktion som borgenärsskydd	13
2.2.2 Kapitalkravets funktion vid kapitalanskaffning	14
2.2.3 Kapitalkravets funktion som inträdeströskel och seriositetsspärr	15
2.3 Kapitalskyddet	16
2.3.1 Värdeöverföringsreglerna	16
2.3.2 Tvångslikvidationsreglerna	17
3 Aktiekapitalet ur ett internationellt perspektiv	18
3.1 Inledning	18
3.2 Aktiekapitalet i EU	18
3.1.1 Etableringsfrihet	18
3.1.2 Kapitaldirektivet	19
3.3 Aktiekapitalet i några utländska rättsordningar	20
3.3.1 Aktiekapitalet i Storbritannien	20
3.3.2 Aktiekapitalet i Tyskland	22

4 Diskussion	24
4.1 Kapitalkravet i ABL	24
4.1.1 Argument för att kapitalkravet bör behållas	24
4.1.2 Argument för att kapitalkravet bör avskaffas	24
4.2 Konkurrenskraften hos ABL	26
4.3 Avslutande reflektioner	27
Käll- och litteraturförteckning	29
Lagar	29
<i>Svensk rätt</i>	29
<i>Brittisk rätt</i>	29
<i>Tysk rätt</i>	29
Offentligt tryck	29
<i>Propositioner</i>	29
<i>Statens offentliga utredningar</i>	29
<i>Departementsserien</i>	29
Offentligt tryck från EU	29
Rättsfall och avgöranden	30
<i>EU-domstolen</i>	30
Litteratur	30
Artiklar	30

Summary

To form a private company in Sweden the founders are required to contribute at least SEK 25,000, according to the Swedish Companies Act. The statutory requirement for share capital has primarily been considered justified with regard to its function as creditor protection, but nowadays the Swedish legislator consider the share capital's function as a barrier for irresponsible business owners as its primary function. These functions are, however, oppose to other socio-economic purposes, such as promoting new and small businesses. The requirement for share capital has therefor been reduced from SEK 100,000 to SEK 25,000 during the 21st century.

According to the Swedish legislator, it's important that the Swedish Companies Act appears to be competitive with other EU-countries legal systems. In order for the Swedish Companies Act to be considered competitive, it has to follow the international development in the field of company law. Since the European Court of Justice's ruling in the *Centros* case, many European countries have chosen to abolish the share capital requirement. Some of these countries have chosen to maintain a creditor protection through their insolvency law, instead of within its company law.

In light of the share capital's function as creditor protection and the international development, the debate in Sweden has come to be about whether or not the Swedish legislator should abolish the requirement for share capital in the Swedish Companies Act. According to several critics, the share capital is arbitrary in the sense that it does not constitute relevant protection and that there are alternative methods for creditors to demand security for their claims today.

In this essay, a discussion will be held on the reasons for abolishing as well as retaining the statutory requirement for share capital with the intention of making the Swedish Companies Act more competitive in comparison with other countries legal systems.

Sammanfattning

För att bilda ett privat aktiebolag i Sverige krävs det att grundarna tillskjuter 25 000 kr, enligt Aktiebolagslagen (2005:551). Det lagstadgade kravet på aktiekapital har främst ansetts varit motiverat med hänsyn till dess funktion som borgenärsskydd, men numera anser den svenska lagstiftaren att det är aktiekapitalets funktion som seriositetsspärr som är av störst betydelse. Mot dessa funktioner ställs dock andra samhällsekonomiska ändamål, till exempel att främja ny- och småföretagande. Under 2000-talet har därför kravet på aktiekapital sänkts från 100 000 kr till 25 000 kr.

Enligt den svenska lagstiftaren är det viktigt att den svenska aktiebolagslagen framstår som konkurrenskraftig med regelverken i andra EU-länder. Genom att ligga i linje med den internationella utvecklingen på det aktiebolagsrättsliga området kan lagstiftningen anses vara konkurrenskraftig. Sedan EU-domstolens avgörande i *Centros*-målet har alltfler länder valt att avskaffa kravet på aktiekapital, för att istället upprätthålla ett borgenärsskydd genom den insolvensrättsliga lagstiftningen.

Mot bakgrund av aktiekapitalets funktion som borgenärsskydd och den internationella utvecklingen har den rättspolitiska debatten i Sverige kommit att handla om att avskaffa kravet på aktiekapital i den svenska aktiebolagslagen. Enligt flera kritiker är aktiekapitalet arbiträrt på så sätt att det inte utgör något relevant skydd samt att det finns alternativa sätt för borgenärer att kräva säkerhet för sina fordringar på idag.

En diskussion kommer att föras om skälen för att avskaffa respektive behålla det lagstadgade kravet på aktiekapital med avsikten att göra den svenska aktiebolagslaggen mer konkurrenskraftig i jämförelse med andra utländska rättsordningar.

Förkortningar

ABL	Aktiebolagslagen (2005:551)
ABL 1895	Lag (1895:65) om aktiebolag
ABL 1944	Lag (1944:705) om aktiebolag
ABL 1975	Aktiebolagslag (1975:1385)
CA	Companies Act 2006
Ds.	Departementsserien
EES	Europeiska ekonomiska samarbetsområdet
EG	Europeiska gemenskapen
EU	Europeiska unionen
FEUF	Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Prop.	Proposition
SOU	Statens offentliga utredningar
UG	Unternehmergeellschaft

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Till följd av Sveriges medlemskap i Europeiska Unionen, EU, och den ökade internationaliseringen uttalades det i förarbetena till Aktiebolagslagen (2005:551), ABL, att den svenska aktiebolagslagen måste framstå som konkurrenskraftig i jämförelse med regelverken i andra EU-länder. För att ABL ska kunna anses vara konkurrenskraftig måste den svenska lagstiftningen ”ligga i linje med den internationella utvecklingen på det aktiebolagsrättsliga området”.¹

Inom Europa har konkurrenskraften i de olika ländernas aktiebolagslagstiftning kommit att diskuteras utifrån det lagstadgade kravet på aktiekapital och dess storlek. Debatten grundar sig i skillnaderna gällande synen på aktiekapitalets funktion. De länder som förespråkar ett lagstadgat krav på aktiekapital har lagt stor vikt vid aktiekapitalets funktion som skydd för bolagets borgenärer. De länder som inte förespråkar ett lagstadgat krav på aktiekapital har istället lagt tonvikten på flexibilitet och tillgänglighet genom att sätta en större tilltro till parternas förmåga att genom avtal skydda sina intressen.²

Rättsutvecklingen hos EU:s medlemsstater har, sedan början av 2000-talet, gått mot att minska eller avskaffa det lagstadgade kravet på aktiekapital. Idag kan ett privat aktiebolag bildas utan aktiekapital eller med ett kapital om € 1 i 19 av EU:s medlemsstater.³

I Sverige har rättsutvecklingen delvis gått i samma riktning som i andra länder, men ännu har den svenska lagstiftaren inte valt att avskaffa kapitalkravet för privata aktiebolag. Aktiekapitalet har, sedan införandet av ABL, sänkts i två omgångar. Den första sänkningen var 2010 och då sänktes kravet till 50 000 kr. Den andra sänkningen var 2020 och då sänktes kravet till 25 000 kr. Som skäl för sänkningarna anförde lagstiftaren att ett lägre kapitalkrav gör aktiebolagsformen mer tillgänglig för företagare. Genom att öka aktiebolagsformens tillgängligheten skulle främja den ekonomiska tillväxten och öka sysselsättningen. Lagstiftaren valde dock att inte avskaffa kravet på aktiekapital med hänsyn till dess funktion som borgenärsskydd och seriositetsspärr mot oseriöst företagande.⁴

---

¹ Prop. 2004/05:85 s. 197.

² Prop. 2009/10:61 s. 18.

³ Ds 2019:6 s. 12 f.

⁴ Prop. 2019/20:21 s. 7 ff.

Aktiekapitalets funktion, både som borgenärsskydd och seriositetsspärr, har under det senaste decenniet kommit att ifrågasättas.⁵ Med hänsyn till lagstiftarens målsättning om att aktiebolagslagen ska framstå som konkurrenskraftig och rättsutvecklingen på aktiebolagsrättens område hos övriga medlemsstater, anser jag att det föreligger skäl för att undersöka om kravet på aktiekapital egentligen fyller någon väsentlig funktion eller om det hade kunnat avskaffas med avsikten att göra ABL mer konkurrenskraftig.

1.2 Syfte och frågeställning

Uppsatsens syfte är att granska om kravet på aktiekapital i ABL uppfyller sin avsedda funktion och utvärdera om det skulle kunna avskaffas med avsikten att göra aktiebolagslagen mer konkurrenskraftig i förhållande till andra rättsordningar.

För att uppfylla syftet ska jag besvara följande frågeställningar:

- 1. Vilka funktioner fyller kravet på aktiekapital i ABL?**
- 2. Finns det skäl för att avskaffa kravet på aktiekapital i ABL, eller bör det behållas?**
- 3. Om kravet på aktiekapital skulle avskaffas, skulle den svenska aktiebolagsrättens konkurrenskraft, i förhållande till andra rättsordningar, öka?**

Jag avser att besvara följande frågeställningar mot bakgrund av regeringens promemoria⁶ och i ljuset av en internationell jämförelse samt doktrin på området.

1.3 Metod och material

Vid författandet av min uppsats har jag inledningsvis valt att tillämpa en rättsdogmatisk metod. Den inledande deskriptiva delen av uppsatsen har till syfte att undersöka gällande rätt i Sverige, det vill säga de lege lata, och för att uppnå detta syfte har jag, i enlighet med den rättsdogmatiska metoden, använt mig av de allmänt accepterade rättskällorna (lagstiftning, lagförarbeten, rättspraxis och doktrin).⁷

Jag kommer även i den deskriptiva delen, tillämpa den komparativa metoden eftersom att vi, genom att beskriva aktiebolagslagstiftningen i utländska rättsordningar, kan finna ändamålsargument som

---

⁵ Ds 2019:6 s. 17 f.

⁶ Ds. 2019:6.

⁷ Kleineman, Nääv, Zamboni (red.) (2018) s. 21 ff.

vi kanske inte har beaktat i nationell lagstiftning. Genom jämförande studier av olika rättsordningar kan förståelse för det egna rättsystemet öka.⁸

Som metod för att diskutera de aktuella rättsreglerna i praktiken har jag valt att tillämpa en rättsekonomisk metod. En rättsekonomisk metod innebär att man analyserar rätten från ett ekonomiskt perspektiv. En rättsekonomisk analys kan antingen vara positiv eller normativ. En positiv rättsekonomisk analys går ut på att förklara rätten som den är; dess syfte är att beskriva hur olika rättsregler, normer och principer påverkar det givna ändamålet. En normativ rättsekonomisk analys går ut på att förklara rätten som den är; dess syfte är att försöka besvara frågan hur rätten ska utformas utifrån ett givet ändamål.

En rättsekonomisk analys kan alltså användas för flera olika ändamål. Ett syfte för att genomföra en rättsekonomisk analys kan till exempel vara att visa att gällande rätt i grunden har ekonomisk effektivitet som ändamål eller att utvärdera gällande rätt med ändamålet att visa att rådande lagstiftning bör förändras för att främja ekonomisk effektivitet, men även för att undersöka regelsystemets effektivitet i förhållande till de icke-ekonomiska mål som regelverket syftar till att främja. Ändamålet kan till exempel vara att visa att rätten i grunden har ekonomisk effektivitet som ändamål, eller att utvärdera gällande rätt med ändamålet att visa att rådande lagstiftning bör förändras för att främja ekonomisk effektivitet, eller undersöka regelsystemets effektivitet i förhållande till de icke-ekonomiska mål som regelverket syftar till att främja. Utifrån dessa syften kan en rättsekonomisk analys resultera i att befintliga problem i regelsystemet belyses och att alternativa lösningar föreslås.⁹

1.4 Avgränsning

För att avgränsa uppsatsens omfattning har jag valt att endast behandla privata aktiebolag.

Jag har dessutom valt att avgränsa uppsatsens omfattning på så sätt att jag inte kommer att behandla borgenärsskyddsreglerna i form av ökning av aktiekapital, minskning av aktiekapital, vinstutdelning och förvärv av egna aktier närmre.

I uppsatsen komparativa del är syftet inte att utvärdera det svenska kapitalsystemet ur ett anglosaxiskt perspektiv, utan syftet är att diskutera det svenska kapitalsystemet i förhållande till EU och den rättsutveckling som skett i andra utländska rättsordningar.

---

⁸ Kleineman, Nääv, Zamboni (red.) (2018) s. 41 ff.

⁹ Bastidas Vengas, Nääv, Zamboni (red.) (2018) s. 177 ff.

1.5 Disposition

Uppsatsens andra kapitel är deskriptiv och syftar till att skapa en förståelse kring den svenska aktiebolagsrättsliga lagstiftningen. För att läsaren ska förstå hur länge kravet på aktiekapital har upprätthållits inom svensk aktiebolagsrätt, innehåller inledningen till det andra kapitlet en redogörelse av den historiska utvecklingen. Därefter kommer det svenska kapitalsystemet att behandlas genom en redogörelse av det lagstadgade kravet på aktiekapital samt reglerna om värdeöverföring och tvångslikvidation.

I det tredje kapitlet presenteras de EU-rättsliga influenserna inom det bolagsrättsliga området med syftet att skapa en helhetsbild för den nationella lagstiftningen. Utvecklingen som följt EU-domstolens tolkning av etableringsfriheten kommer att närmare diskuteras. Efterföljande avsnitt behandlar Storbritanniens och Tyskland aktiebolagslagstiftning. Genom att studera utländska rättsordningar kan de nationella rättsreglerna diskuteras ur ett konkurrenshänseende.

Uppsatsens avslutande fjärde kapitel innehåller en redogörelse för skälen som talar för att vi bör behålla respektive avskaffa det lagstadgade kravet på aktiekapital. En diskussion förs sedan kring huruvida den svenska aktiebolagslagen skulle bli mer konkurrenskraftig i förhållande till utländska rättsordningar genom att avskaffa kravet på aktiekapital.

2 Kapitalsystemet i ABL

2.1 Inledning

Den första aktiebolagslagen som innehöll ett lagstadgat krav på aktiekapital var ABL 1895. Då bestämdes aktiekapitalet till 5 000 kr.¹⁰ Först år 1973 höjdes kravet på aktiekapital, då i ABL 1944, till 50 000 kr. Ursprungligen lades ett förslag fram om en höjning till 20 000 kr, vilket motsvarade penningvärdesutvecklingen sedan 1895. Remissinstanserna var dock tveksamma till att ett så lågt aktiekapital skulle förhindra oönskade bolagsbildningar eller utgöra någon väsentlig säkerhet för arbetstagarna och deras rätt till trygghet i anställningen. Därför beslutades aktiekapitalet att höjas till 50 000 kr.¹¹

Aktiekapitalet höjdes igen år 1995 i ABL 1975. Samtidigt delades aktiebolagsformen upp i publika och privata aktiebolag. För de privata aktiebolagen höjdes aktiekapitalet till 100 000 kr och för de publika aktiebolagen bestämdes aktiekapitalet till 500 000 kr. Bakgrunden till höjningen var att Sverige ingått EES-avtalet¹² med EG och därmed förbundit sig att införliva ett antal bolagsrättsliga direktiv. Det andra bolagsrättsliga direktivet¹³, var enbart tillämpligt för publika aktiebolag, och föreskrev därför inget krav på minsta tillåtna aktiekapital för privata aktiebolag.¹⁴ Lagstiftaren ansåg dock att det fanns ett behov av lagstadgat krav på aktiekapital även för de privata aktiebolagen eftersom att det skulle förstärka borgenärernas skydd, underlätta för bolagen att erhålla kredit samt motverka det missbruk av aktiebolagsformen som förekommit. Med hänsyn till penningvärdesutvecklingen sedan 1973 ansåg lagstiftaren att aktiekapitalet borde höjas till 200 000 kr. Lagstiftaren beslutade dock att enbart höja aktiekapitalet till 100 000 kr, detta mot bakgrund av att en allt för väsentlig höjning skulle kunna försvåra etableringen för mindre aktiebolag.¹⁵

År 2010 sänktes kravet på aktiekapital till 50 000 kr igen. Som skäl för sänkningen anförde lagstiftaren att en sänkning skulle göra aktiebolagsformen mer tillgänglig och således främja företagande. Lagstiftaren menade även att en sänkning skulle gå i linje med utvecklingen i Europa

---

¹⁰ Sandström (2020) s. 49 ff.

¹¹ Prop. 1973:93 s. 85 ff.

¹² Rådets och kommissionens beslut 94/1/EKSG, EG av den 13 december 1993 om ingående av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet mellan Europeiska gemenskaperna, deras medlemsstater och Finland, Island, Liechtenstein, Norge, Schweiz, Sverige och Österrike.

¹³ Rådets andra direktiv 77/91/EEG av den 13 december 1976 om samordning av de skyddsåtgärder som krävs i medlemsstaterna av de i artikel 58 andra stycket i fördraget avsedda bolagen i bolagsmännens och tredje mans intressen när det gäller att bilda ett aktiebolag samt att bevara och ändra dettas kapital, i syfte att göra skyddsåtgärderna likvärdiga.

¹⁴ Jfr Art. 6 Dir. 77/91/EEG.

¹⁵ Prop. 1993/94:196 s. 79 ff.

och därmed skulle ”villkoren för att etablera ett företag i Sverige inte framstå som tydligt oförmånligt vid en europeisk jämförelse”.¹⁶

I maj 2019 lades ett nytt förslag fram om ytterligare en sänkning av aktiekapitalet. Förslaget innebar en sänkning av aktiekapitalet till 25 000 kr för de privata aktiebolagen. Som skäl för sänkningen anfördes att kapitalkravets funktion som borgenärsskydd urholkats och därmed utgjorde ett allt för högt krav på aktiekapital enbart ett hinder för den som önskar att starta ett aktiebolag. En sänkning skulle således göra aktiebolagsformen mer tillgänglig och särskilt främja företagande inom tjänstesektorn där kapitalbehovet är lägre. Mot bakgrund av att ett krav på aktiekapital i viss mån skulle kunna motverka alltför ogenomtänkta bolagsbildningar och förhindra att aktiebolagsformen utnyttjades för icke-skyddsvärda syften, ansågs det att aktiekapitalet inte borde avskaffas helt.¹⁷

2.2 Kapitalkravet

Ett aktiebolag ha ett aktiekapital.¹⁸ För ett privat aktiebolag måste aktiekapitalet minst uppgå till 25 000 kr.¹⁹

Aktiekapitalet är, vid bolagets bildande, summan av kvotvärdena för de aktier som givits ut och motsvarar de tillgångar som tillskjutits av aktieägarna.²⁰ Senare avses summan av kvotvärdena för aktierna med tillägg för vad som efter bolagets bildande registrerats som ökning av aktiekapitalet och avdrag för vad som registrerats som minskning av aktiekapitalet.²¹ Även om det tillskjutits tillgångar som motsvarar aktiekapitalet vid bolagets bildande, så utgör aktiekapitalet enbart en kontrollpost på skuldsidan i aktiebolagets balansräkning.²²

Enligt den svenska lagstiftaren fyller aktiekapitalet flera funktioner med hänsyn till bolagets borgenärer och aktieägare. I förhållande till aktiebolagets borgenärer har aktiekapitalet främst ansetts utgöra ett borgenärsskydd och en spärr mot oseriöst företagande. I förhållande till aktiebolagets aktieägaren har aktiekapitalet ansetts utgöra dels ett medel för att underlätta kapitalanskaffning, dess en tröskel som minskar tillgängligheten av aktiebolagsformen för små- och

---

¹⁶ Prop. 2009/10:61 s. 11.

¹⁷ Ds 2019:6 s. 12.

¹⁸ 1 kap. 4 § ABL.

¹⁹ 1 kap. 5 § ABL.

²⁰ 2 kap. 16 § ABL.

²¹ Andersson, Johnasson, Skog, Aktiebolagslagen (2005:551), kommentaren till 1 kap. 4 § (JUNO) 2021-04-12.

²² Prop. 2004/05:85 s. 212.

nyföretagare. För att avgöra vad som är en lämplig nivå för det lägsta tillåtna aktiekapitalet måste en avvägning göras mellan dessa olika intressen.²³

2.2.1 Kapitalkravets funktion som borgenärsskydd

Ett aktiebolag drivs med vinstsyfte.²⁴ Vinstsyftet innebär att den verksamhet som bolaget bedriver ska generera ett ekonomiskt överskott, en vinst, som kan delas ut till bolagets residualtagare. Det är aktieägarna som är bolagets residualtagare, men trots det är de inte fria att disponera över bolagets förmögenhet på ett sådant sätt att det skulle kunna skada bolagets borgenärer.²⁵ Mot bakgrund av vinstsyftet och det faktum att aktieägarna i regel inte kan bli personligt ansvariga för bolagets förpliktelser har det i ABL upprättats ett borgenärsskydd.²⁶ Borgenärsskyddet kan delas upp två delar. Den första delen består av kravet på aktiekapital, och den andra delen består av regler som avser att skydda aktiekapitalet.²⁷

Borgenärerna är hänvisade till att söka betalning för sina fordringar ur bolagets tillgångar.²⁸ Genom borgenärsskyddet tillförsäkras borgenärerna ett lagstadgat skydd för att den bolagsförmögenhet som tillskjutits vid bolagets bildande bevaras under verksamhetens bestånd. Aktiekapitalet kan således beskrivas som en marginal mellan bolagets tillgångar och skulder, vilken borgenärerna har att tillgå för betalning av sina fordringar.²⁹ Historiskt sett har kravet på aktiekapital ansetts nödvändigt för att aktieägarna och bolagsledningen ska kunna uppfylla sina skyldigheter gentemot anställda, det allmänna och andra borgenärer samt för att säkerställa att det finns tillräckligt med ekonomiskt underlag för verksamheten.³⁰

Aktiekapitalets funktion som borgenärsskydd har dock kommit att kritiserats till följd av att kravet är förhållandevis lågt och kan förbrukas av bolagen på relativt kort tid. Det finns dessutom ingen direkt koppling mellan det lagstadgade kravet på aktiekapital och det enskilda bolagets kapitalbehov eller riskerna med verksamheten som bolaget bedriver.³¹

---

²³ Prop. 2019/20:21 s. 5.

²⁴ Jfr 3 kap. 3 § ABL.

²⁵ Med borgenärer avses normalt leverantörer, banker och andra institutionella kreditgivare men även staten och arbetstagare omfattas.

²⁶ 1 kap. 3 § 1 st. ABL.

²⁷ Andersson s. 39.

²⁸ Andersson, Johansson, Skog, Aktiebolagslagen (2005:551), kommentaren till 1 kap. 3 § (JUNO) 2021-04-14.

²⁹ Rodhe, Skog (2020) s. 78.

³⁰ Prop. 1973:93 s. 86; Prop. 1993/94:196 s. 82.

³¹ SOU 2008:49 s. 83.

Vidare har det poängterats att aktiekapitalet inte fyller någon funktion för de borgenärer som säkrat sina intressen avtalsvis. En leverantör kan till exempel kräva säkerhet genom återtagandeförbehåll och en kreditgivare kan, för ett lån, kräva personlig borgen eller annan säkerhet. I den rättsekonomiska litteraturen brukar man benämna de borgenärer, som säkrat sina intressen avtalsvis, för *anpassade borgenärer*. De borgenärer som inte kan eller inte har skaffat sig säkerhet avtalsvis eller har utomobligatoriska anspråk brukar benämnas som *icke-anpassade borgenärer*. Att de icke-anpassade borgenärerna inte kan eller inte har skaffat sig säkerhet avtalsvis kan bero på okunnighet, bristande vilja eller bristande information. Lagstiftaren menar således att det är i förhållande till de icke-anpassade borgenärerna som aktiekapitalet främst fyller sin funktion som borgenärsskydd. Det lagstadgade kravet på aktiekapital har liknats vid ett *standardkontrakt* som de icke-anpassade borgenärerna har att tillgå som säkerhet för sina fordringar, medan de anpassade borgenärerna kan använda det som utgångspunkt för ytterligare avtalsbildning.³²

2.2.2 Kapitalkravets funktion vid kapitalanskaffning

Lagstiftaren har som motiv för det lagstadgade kravet på aktiekapital framfört att det underlättar kapitalanskaffningen för aktieägarna genom att det ökar bolagets kreditvärdighet. Bakgrunden till motivet är att bristfälliga skyddsbestämmelser i lagen kan försämra bolagens möjligheter att skaffa extern finansiering samt tvinga bolagen att betala ett högre pris för denna. Den externa finansieringen brukar benämnas som främmande kapital. Det främmande kapitalet utgör den del av balansomslutningen som inte finansierats av aktieägarna, utan finansiering kan ha skett genom penninglån eller leverantörskrediter.³³

När en bank ska lämna kredit görs det i regel en kreditprövning av bolagets kreditvärdighet. Kreditprövningen avser att utvärdera om bolaget kan göra en egen kapitalinsats samt att det råder balans mellan det egna och det främmande kapitalet. Aktiekapitalet kan, som tidigare nämnt, beskrivas som en marginal mellan bolagets tillgångar och skulder. Denna beaktas naturligtvis vid en kreditprövning, men bolagets kreditvärdighet bedöms inte enbart utifrån bolagets aktiekapital. Vid en kreditprövning görs även uppskattningar om bolagets återbetalningsförmåga, om bolaget har lämpliga tillgångar som kan utgöra säkerhet, bolagsegendomens sammansättning i övrigt, skuldbelastning, omsättning och likviditetsställning samt framtidsutsikter och egenskaper hos ledningen.

---

³² SOU 2008:49 s. 82 ff.

³³ Prop. 1973:93 s. 85 f.

Enligt lagstiftaren är ett lagstadgat krav på aktiekapital motiverat mot bakgrund av att ett alltför lågt eller inget krav på aktiekapital skulle kunna innebära att kreditgivare, leverantörer och andra borgenärer i större utsträckning skulle komma att ställa krav på säkerheter i form av personlig borgen eller liknande. Lagstiftaren menar på att en ökad användning av borgensåtaganden och andra säkerheter ställda av aktieägarna personligen skulle kunna uppfattas som en urholkning av principen om frihet från personligt betalningsansvar för aktieägarna.³⁴

2.2.3 Kapitalkravets funktion som inträdeströskel och seriositetsspärr

Det lagstadgade kravet på aktiekapital har beskrivits fungera som en seriositetsspärr. Innebörden av seriositetsspärren är att den företagare som vill åtnjuta aktiebolagsformens fördelar, ska ha en välgenomtänkt affärsidé som denne är villig att göra en egen kapitalinsats för den. Dessutom kan seriositetsspärren minska risken för att aktiebolagsformen används för oseriösa syften och förhindra otillbörligt nyttjande av de fördelar aktiebolagsformen erbjuder.³⁵

I förhållande till den som önskar att starta ett aktiebolag fungerar kapitalkravet som en inträdeströskel. En person som önskar att starta ett aktiebolag, och därmed undgå personligt betalningsansvar, måste vara villig att göra en egen kapitalinsats om 25 000 kr. Kapitalinsatsen svarar för de förpliktelser som företagaren har gentemot sina anställda, det allmänna och sina borgenärer. Om personen i fråga inte är villig att göra den kapitalinsats som krävs eller inte har de ekonomiska möjligheterna att göra en sådan kapitalinsats, är denne istället hänvisad till att använda sig av någon annan bolagsform. Aktiekapitalets funktion som inträdeströskel korresponderar med dess funktion som seriositetsspärr på så sätt att det kan förhindra de personer som inte avser att bedriva seriös verksamhet väljer bort aktiebolagsformen.³⁶

Brottslighet och oseriös användning av aktiebolagsformen förekommer i olika utsträckning inom olika branscher, men det kan konstateras att en höjning av aktiekapitalet utifrån syftet att utgöra en högre seriositetsspärr även påverkar de branscher där problem med laglydnad förekommer i mindre omfattning.³⁷

En avvägning måste därför göras mot ändamålet att lagstiftningen ska främja företagande.³⁸

---

³⁴ Prop. 2019/20:21 s. 11.

³⁵ SOU 2008:49 s. 85.

³⁶ SOU 2008:49 s. 49.

³⁷ SOU 2008:49 s. 86 f.

³⁸ SOU 2008:49 s. 88.

2.3 Kapitalskyddet

Syftet med kapitalskyddsreglerna är att bevara den bolagsförmögenhet som aktieägarna tillskjutit vid bolagets bildande.³⁹ Om kapitalskyddsreglerna inte hade funnits skulle det lagstadgade kravet på aktiekapital bli verkningslöst i praktiken.⁴⁰

2.3.1 Värdeöverföringsreglerna

Värdeöverföringsreglerna begränsar aktieägarnas möjligheter att vederlagsfritt minska bolagets tillgångar. Motivet bakom reglerna är att tillförsäkra att den bolagsförmögenhet som tillförts vid aktiebolagets bildande inte försvinner under bolagets bestånd. Genom att begränsa möjligheterna gör bolagets förvaltning att fritt kunna avyttra tillgångar, minskar också risken för att borgenärerna inte får sina fordringar betalda.⁴¹

En värdeöverföring kan beskrivas vara en transaktion där tillgångar lämnar bolaget utan någon marknadsmässig motprestation.⁴² En affärshändelse som är oförmånlig för aktiebolaget och förmånligare för motparten behöver dock inte nödvändigtvis utgöra en värdeöverföring i lagens mening.⁴³ En värdeöverföring kan endast företas genom vinstutdelning, förvärv av egna aktier, minskning av aktiekapital för återbetalning till aktieägare och andra affärshändelser som medför att bolagets förmögenhet minskar och som inte har rent affärsmässig karaktär.⁴⁴

Om en värdeöverföring företas, så får denna endast ske i enlighet med bestämmelserna i ABL rörande respektive värdeöverföringstyp.⁴⁵ Det finns dock en, för alla värdeöverföringar, gemensam, storleksmässig, begränsning.⁴⁶ I det första stycket finns beloppsspärren som stadgar att en värdeöverföring från bolaget får inte företas om det inte, direkt efter överföringen, finns full täckning för bolagets bundna egna kapital. I det andra stycket finns försiktighetsregeln som stadgar att en värdeöverföring från bolaget får inte företas om den inte framstår som försvarlig med hänsyn till verksamhetens art, omfattning och risker samt bolagets konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt. Innebörden av försiktighetsregeln är att det belopp som aktieägarna faktiskt har

---

³⁹ Rodhe, Skog (2020) s. 78.

⁴⁰ Ds 2019:6 s.10.

⁴¹ Andersson, Johansson, Skog, Aktiebolagslag (2005:551), kommentaren till 17 kap. 1 § (JUNO) 2021-04-16.

⁴² Eklund, Stattin (2021) s. 318.

⁴³ Rodhe, Skog (2020) s. 82.

⁴⁴ 17 kap. 1 § ABL.

⁴⁵ 17 kap. 2 § ABL.

⁴⁶ 17 kap. 3 § ABL.

rätt att disponera över, kan vara mindre än det belopp som framkommer vid tillämpningen av beloppsspärren.⁴⁷

2.3.2 Tvångslikvidationsreglerna

Tvångslikvidationsreglerna syftar att hindra bolaget från att drivas vidare med för stora förluster i förhållande till det egna kapitalet. Såväl aktieägarna, som bolagsledningen har en skyldighet att se till att det finns tillräckligt med kapital för att bedriva verksamheten så att den genererar vinst. Mot denna bakgrund har det i ABL upprättats kapitalskyddsregler i de fall bolaget skulle uppvisa kapitalbrist.⁴⁸

Kapitalskyddets syfte är, som tidigare nämnt, att skydda den marginal som ska finnas mellan bolagets tillgångar och skulder. Tvångslikvidationsreglerna har därför utformats på så sätt att aktieägarna, när marginalen inte längre existerar, antingen måste vidta åtgärder för att stärka bolagets ekonomiska ställning, eller inleda en ordnad avveckling av bolaget.⁴⁹

Det handlingsmönster som lagen anvisar kan i korthet beskrivas enligt följande. Om det finns skäl att anta att bolagets eget kapital understiger hälften av det registrerade aktiekapitalet, ska styrelsen låta upprätta en kontrollbalansräkning som ska granskas av bolagets revisor.⁵⁰ Om kontrollbalansräkningen visar att bolagets eget kapital understiger hälften av det registrerade aktiekapitalet, ska styrelsen kalla till en bolagsstämma som ska pröva om bolaget ska gå i likvidation (första kontrollstämman).⁵¹ Om den första kontrollstämman inte beslutar att bolaget ska gå i likvidation, har bolaget viss tid på sig att läka kapitalbristen (rådrumsfristen); det vill säga se till olika alternativa lösningar för bolagets ekonomiska situation. En ny kontrollbalansräkning ska upprättas av styrelsen och en ny bolagsstämma ska därefter på nytt pröva frågan om bolaget ska gå i likvidation (andra kontrollstämman).⁵² Om någon andra kontrollstämma inte hålls eller om den andra kontrollbalansräkningen inte utvisar att det finns full täckning för det registrerade aktiekapitalet och stämman inte beslutar om likvidation, så ska styrelsen, inom två veckor, begära beslut om likvidation hos domstol för att undvika att bli personligt betalningsansvariga.⁵³

---

⁴⁷ Andersson, Johansson, Skog, Aktiebolagslagen (2005:551), kommentaren till 17 kap. 3 § (JUNO), 2021-04-16.

⁴⁸ 25 kap. 13-20 §§ ABL.

⁴⁹ Andersson, Johansson, Skog, Aktiebolagslagen (2005:551), kommentaren till 25 kap. 13 § (JUNO) 2021-04-16..

⁵⁰ 25 kap. 13 § ABL.

⁵¹ 25 kap. 15 § ABL.

⁵² 25 kap. 16 § ABL.

⁵³ 25 kap. 17 § 2 st. ABL.

3 Aktiekapitalet ur ett internationellt perspektiv

3.1 Inledning

Liksom de flesta rättsliga bestämmelser som existerar i Sverige idag, influeras den svenska aktiebolagsrätten av EU-rätten. I förarbetena till ABL uttalades det att den svenska aktiebolagslagen måste framstå som konkurrenskraftig i jämförelse med regelverken i andra EU-länder och stämma överens med unionsrätten. För att ABL ska anses vara konkurrenskraftig ska den ligga i linje med utvecklingen på det aktiebolagsrättsliga området.⁵⁴

3.2 Aktiekapitalet i EU

Ett av de grundläggande målen för EU är att skapa en inre marknad där fri rörlighet för varor, personer, tjänster och kapital råder. Upprätthållandet av den inre marknaden och handeln inom EU är avhängig aktiebolagsrätten. Under en längre tid har det pågått ett harmoniseringsarbete inom EU som avser att skapa en ”likvärdig, men inte nödvändigtvis enhetlig, bolagslagstiftning i de olika medlemsländerna”.⁵⁵ Harmoniseringsarbetet sker genom bolagsdirektiv som ska införlivas i medlemsstaternas nationella rättsordningar. Syftet med direktiven är att skapa en gemensam standard för företagare så att de ges liknande förutsättningar att driva bolag i de olika medlemsländerna samt att transaktioner över medlemsstaternas gränser underlättas.⁵⁶

3.1.1 Etableringsfrihet

Utgångspunkten för harmoniseringsarbetet inom EU är etableringsfriheten. Etableringsfriheten innebär att det råder förbud mot inskränkningar mot medborgare, som tillhör en medlemsstat, att fritt etablera sig på en annan medlemsstats territorium. Dessutom ger etableringsfriheten företagare rätt att starta och utöva sin verksamhet genom att bilda och driva företag på de villkor som etableringslandets lagstiftning föreskriver för sina egna medborgare.⁵⁷

I *Centros*-målet⁵⁸ tolkade EU-domstolen etableringsfriheten på ett banbrytande sätt. Målet rörde två danska medborgare som registrerat ett brittiskt private limited company, Centros Ltd., och som upprättat en filial till bolaget i Danmark. Den danska generalstyrelsen för det danska ministeriet för industri och handel, Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, avtog Centros ansökan för registrering av en

---

⁵⁴ Prop. 2004/05:85 s. 197.

⁵⁵ SOU 2008:49 s. 63.

⁵⁶ Sandström (2020) s. 30.

⁵⁷ Art. 49 FEUF.

⁵⁸ C-212/97, *Centros Ltd. v. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen*.

dansk filial till det brittiska private limited company. Motiveringen för avslaget var att bolaget inte bedrev någon näringsverksamhet i England och därför ansåg Erhvervs- og Selskabsstyrelsen att filialen enbart var ett försök att kringgå tillskjutande på ett minsta aktiekapital om 200 000 DKR.⁵⁹ Enligt EU-domstolen spelade det inte någon roll att bolaget inte bedrivit någon verksamhet i England sedan det bildats. Utan EU-domstolen tolkade etableringsfriheten som en rätt för den enskilda företagaren att starta bolag i den medlemsstat, som enligt honom hade de minst restriktiva bolagsrättsliga reglerna, och bedriva hela verksamheten genom en filial i en annan medlemsstat.⁶⁰

Genom etableringsfriheten föreligger goda förutsättningar för gränsöverskridande rörelsefrihet för de europeiska företagen, vilket också går i linje med EU:s målsättning för den inre marknaden. Den utveckling som följde *Centros*-målet var att alltfler näringsidkare valde bort aktiebolagsformen i sin egen medlemsstat, för att istället bilda aktiebolag i en annan medlemsstat vars aktiebolagslagstiftning var mindre restriktiv, och sedan bedriva verksamheten genom filial i den egna medlemsstaten. Särskilt valde flera företagare att bilda ett brittiskt private limited company där det räckte att aktiekapitalet uppgick till £ 1.⁶¹

Utvecklingen som följde *Centros*-målet kan på ett sätt säga urholka de tvingande bestämmelserna om bolagsbildning. I flera medlemsstater sattes lagstiftaren under press och flera rättsordningar reformerades genom att sänka eller slopa krav på aktiekapital. För svensk del, har detta argument inte ansetts vara tillräckligt övertygande för en väsentlig sänkning eller avskaffande av kapitalkravet. Anledningen är att förekomsten av filialer med utländsk bolagsregistrering i Sverige är relativt låg samt att det kan finnas alternativa ändamål med att bedriva filial än enbart undkomma reglerna gällande aktiekapital.⁶²

3.1.2 Kapitaldirektivet

Harmoniseringsarbetet sker, som tidigare nämnt genom bolagsdirektiv och genom det andra bolagsdirektivet, även kallat för *kapitaldirektivet*, har EU försökt harmonisera medlemsstaternas aktiebolagslagstiftning vad gäller kapitaluppbyggnad och kapitalskydd utifrån aktieägarnas och

---

⁵⁹ C-212/97, p. 7.

⁶⁰ C-212/97, p. 27.

⁶¹ Ds 2019:6 s. 13.

⁶² SOU 2008:49 s. 87 f.

borgenärernas intressen.⁶³ Direktivet är dock endast tillämpligt på de publika aktiebolagen.⁶⁴ Det är således upp till varje medlemsstat att bestämma nivån på ett eventuellt krav på aktiekapital. Det förklarar de nationella skillnaderna mellan kapitalkraven i medlemsstaterna.⁶⁵

3.3 Aktiekapitalet i några utländska rättsordningar

Krav på aktiekapital har funnits i olika länders rättsordningar sedan aktiebolagslagstiftningens uppkomst. I Europa har lagstiftaren hållit fast vid kravet på aktiekapital medan man i bland annat USA och Australien valt att avskaffa det lagstadgade kravet på aktiekapitalet. En indelning kan således göras mellan *kontinentaleuropeiska rättstraditioner*, enligt vilka aktiekapitalet ses som en säkerhet för borgenärerna, och de *anglosaxiska rättstraditionerna*, vilka istället förespråkar flexibilitet och tillgänglighet genom att sätta större tilltro till parternas förmåga att skydda sina intressen genom avtal.⁶⁶

De länder som tillhör den kontinentaleuropeiska rättstraditionen och som, historiskt sett, har lagt stor vikt vid upprätthållandet av ett lagstadgat krav på aktiekapital som skydd för bolagets borgenärer är bland annat Tyskland, Italien och Frankrike.⁶⁷

Efter *Centros*-målet har dock alltfler länder i Europa övergett synen på aktiekapitalets funktion som borgenärsskydd och gjort en översyn av de inhemska bolagsrättsliga reglerna om privata aktiebolag (eller motsvarande bolagsform). Idag kan ett privat aktiebolag bildas utan aktiekapital eller med ett kapital om € 1 i 19 av EU:s medlemsstater. I en del av dessa länder ska bolaget medan verksamheten pågår fortlöpande öka aktiekapitalet med en del av bolagets vinst upp till ett visst minimibelopp. Oavsett hur lagstiftningen utformar så har den gemensamma nämnaren för översynerna varit att liberalisera de bolagsrättsliga reglerna genom att sänka det lagstadgade kravet på aktiekapitalet eller helt avskaffa det.⁶⁸

3.3.1 Aktiekapitalet i Storbritannien

Den 17 oktober 2019 enades EU och Storbritannien om ett utträdesavtal som reglerade villkoren för ett brittiskt utträde från EU i enlighet med Art. 50 i EU-fördraget. Storbritannien är således inte

---

⁶³ Rådets andra direktiv av den 13 december 1976 om samordning av de skyddsåtgärder som krävs i medlemsstaterna av de i artikel 58 andra stycket i fördraget avsedda bolagen i bolagsmännens och tredje mans intressen när det gäller att bilda ett aktiebolag samt att bevara och ändra dettas kapital, i syfte att göra skyddsåtgärderna likvärdiga (77/91/EEG).

⁶⁴ Art. 6 Dir. (77/91/EEG).

⁶⁵ Sandström (2020) s. 35.

⁶⁶ SOU 2008:49 s. 66.

⁶⁷ SOU 2008:49 s. 69 ff.

⁶⁸ Ds 2019:6 s. 12 f.

medlem i EU sedan 1 februari 2020.⁶⁹ Ändock finns det fortsatt mening med att studera Storbritanniens aktiebolagslagstiftning med hänsyn till dess påverkan på rättsutvecklingen i övriga Europa, innan utträdet ur EU.⁷⁰

I Storbritannien finns det en bolagsform utan personligt ägaransvar. På motsvarande sätt som enligt svensk rätt omfattar dock bolagsformen två kategorier; *private limited liability company* och *public limited liability company*. Vid införlivandet av EG:s andra bolagsdirektiv i den brittiska rättsordningen infördes ett krav på aktiekapital om minst £ 50 000 för de publika aktiebolagen, men något krav för de privata aktiebolagen infördes inte. Ett privat aktiebolag kan således bildas med enbart £ 1 i aktiekapital.⁷¹

Den brittiska aktiebolagslagstiftningen, Companies Act 2006, CA, innehåller inte något lagstadgat borgenärsskydd trots att det inte föreskrivs något krav på aktiekapital. Istället läggs större tilltro till parternas avtalsmöjligheter och borgenärernas möjlighet att göra sin egen riskbedömning innan avtal sluts. Liksom i Sverige, görs det vanligtvis en helhetsbedömning av bolaget vid kreditgivning. Om det avser kreditgivning till nystartade eller mindre bolag krävs det vanligtvis någon form av personlig säkerhet också. Det finns möjlighet för borgenärerna att kräva en ökad nivå på aktiekapitalet samt kräva att en viss del av detta måste behållas inom bolaget så länge skuldförhållandet består, det är dock inte särskilt vanligt förekommande att ett bolag beslutar om ökning av aktiekapitalet.⁷²

Companies Act 2006 var ett resultat av ett reformarbete av den tidigare Companies Act 1985. Den tidigare lagstiftningen kom att ersättas på grund av att den upplevdes som onödigt komplicerad och ansågs utgöra ett hinder för välbefinnande och välfärd. Mot denna bakgrund formulerades reformens målsättning så att den innehöll både rättspolitiska och rättsekonomiska element. De rättspolitiska elementen uttrycktes genom målsättningen om att lagstiftningen skulle bidra till högre omsättning och ett mer allmänt krav på skälighet och billighet i lämnade förslag. De rättsekonomiska elementen uttrycktes genom målsättningen om effektivitet i lagstiftningen. Målet var således att lagstiftningen skulle vara kostnadseffektiv för enskilda aktörer och konkurrenskraftig i jämförelse med andra

---

⁶⁹ Avtal om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen (2019/C 384 I/01).

⁷⁰ Se avsnitt 3.1.1.

⁷¹ Ds 2019:6 s.12 f.

⁷² SOU 2008:49 s. 74.

rättsordningar. Utifrån dessa målsättningar kom aktieägar- och borgenärsintressen att vägas mot varandra vid utformandet av enskilda regler i CA.⁷³

Eftersom CA inte kom att innehålla några borgenärsskyddsregler, med hänsyn till den rättspolitiska och rättsekonomiska målsättningen, har de istället intagits i den insolvensrättsliga lagstiftningen. I lagen finns *wrongful trading*-regler som syftar till att förmå bolagets styrelse att försätta bolaget, som är insolvent, i likvidation när det inte finns några rimliga ekonomiska utsikter att bolaget ska kunna bli solvent igen. På så sätt förhindras att bolagets borgenärer åsamkas ytterligare skada.⁷⁴ Om så inte görs kan styrelseledamöterna komma att bli ersättningsskyldiga mot bolaget för de förpliktelser som uppkommit efter det att de insett eller borde ha insett att bolaget inte rimligen skulle kunna undvika likvidation.⁷⁵

3.3.2 Aktiekapitalet i Tyskland

Aktiekapitalet har alltid tillmätts stor betydelse i Tyskland, särskilt på grund av dess funktion som borgenärsskydd. Däremot valde Tyskland att reformera sin aktiebolagslagstiftning på grund av den utveckling som följde *Centros*-målet.

I Tyskland finns två bolagsformer utan personligt betalningsansvar. Den första bolagsformen är *Aktiengesellschaft*, AG, som huvudsakligen är avsedd för mycket stora företag med noterade aktier. Den andra bolagsformen är *Gesellschaft mit beschränkter Haftung*, GmbH, som huvudsakligen används av små och medelstora företag. För ett AG ska aktiekapitalet uppgå till minst € 50 000 och för ett GmbH till minst € 25 000.⁷⁶

En alternativ aktiebolagsform, *Unternehmersgesellschaft*, UG, infördes i den tyska rättsordningen genom en reform 2008.⁷⁷ Ett UG är inte en egen rättsform, utan är en underkategori till bolagsformen GmbH. Skillnaden mellan ett UG och ett GmbH är dock att det inledningsvis endast behövs € 1 för att starta ett UG. Ett UG måste dock hålla inne en fjärdedel av sin årliga vinst tills dess att bolaget har ackumulerat och byggt upp ett minsta aktiekapital som för ett GmbH. När den gränsen är nådd kan ett UG införas i handelsregistret och tillåtas inkludera beteckningen GmbH i sitt firmanamn.⁷⁸

---

⁷³ Stattin, SvJT 2002, s. 118.

⁷⁴ Andersson (2020) s. 57.

⁷⁵ Section 214 Insolvency Act 1986.

⁷⁶ SOU 2008:49 s. 75 f.

⁷⁷ Gesetz zur Modernisierung des GmbH-Rechts und zur Bekämpfung von Missbräuchen (MoMiG).

⁷⁸ Prop. 2009/10:61 s. 8 ff.

Det övergripande syftet med reformen av den tyska rättsordningen var att göra den egna tyska bolagsformen GmbH mer konkurrenskraftig gentemot utländska bolagsformer med förmånligare regleringar. En stor nackdel ur ett konkurrenshänseende med GmbH:et var just storleken på aktiekapitalet, eftersom att andra utländska bolagsformer enbart föreskrev € 1 eller £ 1. Genom införandet av UG som bolagsform påskyndades förutsättningarna för att etablera ett nytt företag i Tyskland.⁷⁹

---

⁷⁹ SOU 2008:49 s. 75 f.

4 Diskussion

4.1 Kapitalkravet i ABL

4.1.1 Argument för att kapitalkravet bör behållas

Rodhe är en av dem som förespråkat att aktiekapitalet bör behållas i svensk aktiebolagslagstiftning med hänsyn till andra ändamål än enbart det att aktiekapitalet utgör ett borgenärsskydd. Han menar att aktiekapitalet inte enbart fyller en funktion i förhållande till borgenärerna, utan det fyller även en funktion i förhållande till aktieägarna. Rodhe uttalade ”ju strängare lagstiftaren är mot bolagen, desto lättare blir det för dem att få kredit, och strängheten kommer alltså i längden aktieägarna själva till godo.” Hans uppfattning är således att ett lagstadgat krav på aktiekapital är gynnande för ett välmående kreditliv på så sätt att bolagen kan knyta till sig finansärer genom aktiekapitalet. Aktiekapitalet utgör, i hans mening, en slags garanti för bolagets soliditet och seriositet, vilket i sin tur kan underlätta kapitalanskaffningen.⁸⁰

Till viss del delar lagstiftaren Rodhes uppfattning. Enligt lagstiftaren utgör aktiekapitalet en viktig del av den svenska aktiebolagsrätten och bidrar till att upprätthålla förtroendet för aktiebolaget som associationsform. Denna uppfattning utgör dock ingen garanti för att aktiekapitalet bör bevaras eller hålla en hög nivå. Den rättspolitiska ambitionen för aktiekapitalet är att det inte bör vara högre än nödvändigt med hänsyn till ändamålet att aktiebolagsformen ska vara tillgänglig för små- och nyföretagare. Mot denna bakgrund, krävs ändå en avvägning mellan andra intressen som kan tala mot en sänkning eller ett avskaffande. Enligt lagstiftaren är det aktiekapitalet funktion som spärr mot ogenomtänkt och oseriöst företagande som främst talar emot att aktiekapitalet bör avskaffas. I lagstiftarens mening föranleder kravet på en kapitalinsats en minskad risk för ogenomtänkta bolagsbildningar, en minskad benägenheten hos aktieägarna att ta alltför stora risker i verksamheten samt att det till viss del förhindrar att aktiebolagsformen utnyttjas för oseriösa syften eller för ekonomisk brottslighet. Ett krav på ett visst lägsta aktiekapital bör därför behållas enligt lagstiftaren.⁸¹

4.1.2 Argument för att kapitalkravet bör avskaffas

Bergström och Samuelsson har kritiserat Rodhes uppfattning om bevarandet av aktiekapitalet för att vara ”paternalistisk”. De grundar sin kritik i det faktum att aktieägare, i dagens samhället, måste

---

⁸⁰ Rodhe och Skog (2020) s. 23.

⁸¹ Prop. 2019/20:21 s. 11.

vara tillmötesgående med sina borgenärer, om det ligger i deras intresse att erbjuda ett acceptabelt borgenärsskydd, oberoende av de krav som lagstiftningen ställer.⁸²

Den kritik som Bergström och Samuelsson framför kan ses som ett direkt uttryck för den debatt som råder gällande aktiekapitalets funktion som borgenärsskydd. Debatten om aktiekapitalets funktion som borgenärsskydd tog fart i Sverige på mitten av 1990-talet när Sacklén riktade skarp kritik mot borgenärsskyddsreglerna genom att påvisa svagheter i de fundament på vilket borgenärsskyddet förmodades vila på. Enligt Sacklén ”framstår det bundna kapitalets primära syfte, såsom det framställts i förarbeten och i tidigare litteratur, att tjäna som säkerhet för bolagets fordringsägare, mest som en papperskonstruktion med begränsad förankring i verkligheten”. Hans kritik grundar sig i det faktum att ABL är konstruerad med ett lagstadgat borgenärsskydd, som om det vore en nödvändig förutsättning för ett välfungerande näringsliv, trots att ABL och dess förarbete i flera avseenden speglar en marknadsbaserad syn där utgångspunkten är att berörda parter själva kan bedöma och reglera sina mellanhavanden. Sacklén fortsätter sin kritik genom att belysa att det inte är uppenbart att bolagsborgenärerna i allmänhet saknar möjlighet att genom avtal med bolaget eller på annat sätt reglera sina mellanhavanden eller att de generellt saknar förmåga att bedöma de risker som är förenade med deras anspråk mot bolaget. Han menar att endast om något av dessa villkor vore uppfyllt bör det kunna sägas att det föreligger ett genuint skyddsbehov för borgenärerna.⁸³

Andersson är en annan framstående kritiker till aktiekapitalets funktion som borgenärsskydd. Han hävdar att kapitalsystemet i Sverige inte ger borgenärerna ett reellt skydd, eller ”i vart fall kan det inte vara fråga om mer än ett högst marginellt skydd som bereds borgenärerna”. Hans kritik grundar sig främst i att storleken på det lagstadgade kravet på aktiekapital i regel saknar funktionell koppling till verksamhetens art, omfattning och risker och därmed är det lagstadgade kravet i ABL i praktiken meningslöst som skydd för bolagets borgenärer. Han ifrågasätter även om borgenärerna fäster någon större vikt vid förekomsten av kapitalsystemet i ABL, som ett skydd för dem i den mening lagstiftaren syftar att reglerna utgör ett standardkontrakt.⁸⁴ Andersson menar att borgenärerna antagligen inte hade valt kapitalsystemet i ABL som ”skyddsmodell”, utan snarare hade parterna kommit överens om en modell som kombinerar ett krav på eget kapital som är beroende av verksamhetens art, omfattning och risker med värdeöverföringsregler och

---

⁸² Bergström, Samuelsson (2021) s. 264 f.

⁸³ Sacklén, SvJT 1994, s. 136.

⁸⁴ Andersson s. 71 f.

kapitalbristregler som tar hänsyn till bolagets konsolideringsgrad och likviditet samt andra, framtidsorienterade faktorer jämte kontinuerlig finansiell information.⁸⁵

Andersson kritiserar även lagstiftarens argument om att aktiekapitalet skulle kunna motverka förekomsten av oseriöst företagande. Han menar att argumentet om ett kausalt samband mellan, å ena sidan, förekomsten av krav på minsta aktiekapital och kapitalsystem generellt och, å andra sidan oseriöst företagande inte är empiriskt styrkt. Lagstiftarens argumentation, anser Andersson, bygger snarare på farhågor om att avskaffandet av aktiekapitalet skulle kunna skada aktiebolagsformens goda anseende. Vid en internationell jämförelse bör detta argument rimligen anses ogrundat, menar Andersson.⁸⁶

4.2 Konkurrenskraften hos ABL

Utgångspunkten för att ABL ska anses vara konkurrenskraftig är att den ”ligger i linje med den internationella utvecklingen på det aktiebolagsrättsliga området”.⁸⁷ Som framgått har rättsutvecklingen gått mot att minska eller avskaffa det lagstadgade kravet på aktiekapital och idag kan ett privat aktiebolag bildas utan aktiekapital eller med ett kapital om € 1 i 19 av EU:s medlemsstater.⁸⁸

I Tyskland har lagstiftaren valt att införa en alternativ aktiebolagsform, UG, där det inledningsvis endast krävs € 1 för att starta ett bolag och i Storbritannien har lagstiftaren valt att inte införa något krav på aktiekapital. Med hänsyn till aktiekapitalets funktion som borgenärsskydd har lagstiftarna i Tyskland och Storbritannien valt att införa ett lagstadgat borgenärsskydd på olika sätt. I Tyskland har lagstiftaren valt att upprätthålla borgenärsskyddet genom kravet på successiv inbetalning av aktiekapitalet, tills dess att bolaget ackumulerat och byggt upp ett minsta aktiekapital som för ett GmbH. I Storbritannien har lagstiftaren valt att inte införliva några borgenärsskyddsregler i den aktiebolagsrättsliga lagstiftningen, istället har de intagits i den insolvensrättsliga lagstiftningen.⁸⁹

De svenska tvångslikvidationsreglerna kan till synes liknas vid de brittiska wrongful trading-reglerna som intagits i den brittiska insolvenslagstiftningen, men en väsentlig skillnad mellan reglerna är att de förra bygger på de risker som uppkommer för bolagets borgenärer vid en nära

---

⁸⁵ Andersson (2020) s. 76.

⁸⁶ Andersson (2020) s. 80.

⁸⁷ Prop. 2004/05:85 s. 197.

⁸⁸ Ds 2019:6 s. 12 f.

⁸⁹ Se avsnitt 3.3.1 och 3.3.2.

insolvenssituation på grund av typiskt beteende hos bolagets ledning⁹⁰ medan de senare enbart bygger på en nominell ekonomisk bas. Dessutom skiljer sig reglerna åt vad gäller ansvarsgenombrott. Enligt de brittiska reglerna kan en styrelseledamot bli ersättningskyldig om denne inte vidtagit adekvata åtgärder i tid, till skillnad från i Sverige där ersättningskyldigheten är blind för alla andra åtgärder som en styrelseledamot vidtagit än att denne inte vidtagit den formella proceduren som föreskrivs enligt tvångslikvidationsreglerna.⁹¹

Andersson är kritisk till att enbart avskaffa aktiekapitalet ur ett konkurrenshänseende. Han menar att fördelarna med att endast i sin helhet avskaffa kravet på aktiekapital och inte samtidigt reformera övriga delar av kapitalsystemet, är begränsade. Enligt honom borde regeringen tillsätta en utredning med uppdraget att utreda en reform för privata aktiebolag som skulle utvärdera ett alternativt regelsystem med utgångspunkt i vilket skydd det bereder bolagets borgenärer.⁹² Andersson menar att den svenska lagstiftaren rimligen bör se till de brittiska wrongful trading-reglerna, eftersom att dessa kan bedömas vara långt mera ändamålsenliga som borgenärsskydd än de nuvarande kapitalbristreglerna, särskilt med hänsyn till att de brittiska reglerna avser att skapa ett handlingsmönster hos bolagets ledning för att förebygga onödiga förluster för bolagets borgenärer i ”nära” insolvens-situationer.⁹³

4.3 Avslutande reflektioner

I min mening, liksom i kritikernas, är aktiekapitalets funktion som borgenärsskydd kraftlöst idag med hänsyn till det lågt ställda kravet. Det finns inte någon funktionell koppling mellan kravet på aktiekapital och verksamhetens art, omfattning och risker, och därmed kan inte aktiekapitalet hävdas utgöra en säkerhet för borgenärerna.

Som Sacklén formulerar det bygger ABL på en marknadsbaserad syn där berörda parter själva kan bedöma och reglera sina mellanhavanden. Med hänsyn till att de anpassade borgenärerna redan idag reglerar sina mellanhavanden med bolagen avtalsvis, kan jag inte tro att avskaffandet av aktiekapitalet skulle förändra borgenärernas beteende radikalt. Om kravet på aktiekapital skulle avskaffas från ABL och större tilltro lades till parternas avtalsmöjligheter, har jag svårt att se att borgenärerna inte skulle ha möjlighet att göra sin egen riskbedömning innan avtal sluts. Jag tror

---

⁹⁰ När ett bolag är nära konkurs väljer bolagets ledning ofta att fortsätta bolagets verksamhet i förhoppning om att de ska kunna vända bolagets ekonomi. Ledningen har vanligtvis mer att förlora på en konkurs än bolagets aktieägare eftersom att de har sin inkomst från bolaget, medan aktieägarna gör en begränsad kapitalförlust.

⁹¹ Andersson (2020) s. 59.

⁹² Andersson (2020) s. 43.

⁹³ Andersson (2020) s. 59.

snarare att parterna, till följd av den ökade tilltron till avtalsfriheten, skulle utveckla en välfungerande ”skyddsmodell”, som Andersson formulerar det, som bygger på en helhetsbedömning av bolagets omsättning, likvidation och verksamhetsrisker utifrån det enskilda fallet. Jag har även svårt att se att en ökad tilltro till avtalsfriheten skulle innebära att personlig borgen som säkerhet skulle komma att användas i större utsträckning än vad det redan gör. Jag är därför också tveksam till argumentet om att ett avskaffande av aktiekapitalet skulle urholka principen om frihet från personligt betalningsansvar.

Då det inte heller finns något empiriskt stöd för argumentet om att aktiekapitalet utgör en spärr mot oseriöst företagande, anser jag att detta argument rent reellt inte kan tillmäts någon större betydelse. Det finns dessutom inget fog för lagstiftarens farhågor om att oseriöst företagande skulle förekomma i större utsträckning, om aktiekapitalet avskaffades, vid en jämförelse med de länder som valt att avskaffa kravet på aktiekapital. I min mening framstår bevarandet av kravet på aktiekapital, utifrån dess funktion som seriositetsspärr, som ett resultat av en rådvill lagstiftare som försummat den internationella utvecklingen.

Om aktiekapitalet skulle avskaffas från ABL, skulle det öka konkurrenskraften? Till viss del, skulle jag vilja svara på den frågan. Mot bakgrund av att det idag kan bildas ett aktiebolag med enbart € 1 i aktiekapital i 19 av EU:s medlemsländer skulle avskaffandet av aktiekapitalet självklart innebära att den svenska aktiebolagslagen låg mer i linje med den internationella utvecklingen. Jag delar dock Andersson uppfattning om att fördelarna med att enbart avskaffa aktiekapitalet, och inte samtidigt reformera övriga delar av kapitalsystemet, skulle vara begränsade. Om lagstiftaren enbart skulle avskaffa kravet på aktiekapital skulle reglerna om tvångslikvidation helt förlora sin funktion och därmed undermineras helt. För att den svenska aktiebolagslagen ska kunna bedömas ligga i linje med den internationella utvecklingen, anser jag att det krävs en reform som, i likhet med wrongful trading-reglerna i Storbritannien, bereder bolagets borgenärer ett skydd genom den insolvensrättsliga lagstiftningen. Jag tror dessutom att en reform som ålägger bolagets ledning ett mer omfattande oaktksamhetsansvar, än vad de nuvarande kapitalbristreglerna gör, skulle upprätthålla en seriositetsspärr på det sätt som lagstiftaren menar att aktiekapitalet gör idag.

Sammanfattningsvis anser jag att skäl föreligger för att avskaffa kravet på aktiekapital och genom de förslagna förändringarna skulle ABL kunna bli mer konkurrenskraftig i jämförelse med andra utländska rättsordningar.

Käll- och litteraturförteckning

Lagar

Svensk rätt

Aktiebolagslag (2005:551)

Brittisk rätt

Companies Act 2006

Insolvency Act 1986

Tysk rätt

Gesetz zur Modernisierung des GmbH-Rechts und zur Bekämpfung von Missbräuchen (MoMiG)

Offentligt tryck

Propositioner

Prop. 1973:93 Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om konvertibla skuldebrev

Prop. 1993/94:196 Ändringar i aktiebolagslagen (1975:1385) m.m.

Prop. 2004/05:85 Ny aktiebolagslag

Prop. 2009/10:61 En sänkning av kapitalkravet för privata aktiebolag

Prop. 2019/20:21 Lägre kapitalkrav för privata aktiebolag

Statens offentliga utredningar

SOU 2008:49 Aktiekapital i privata aktiebolag

Departementsserien

Ds 2019:6 Lägre kapitalkrav för privata aktiebolag

Offentligt tryck från EU

Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt

Rådets andra direktiv 77/91/EEG av den 13 december 1976 om samordning av de skyddsåtgärder som krävs i medlemsstaterna av de i artikel 58 andra stycket i fördraget avsedda bolagen i bolagsmännens och tredje mans intressen när det gäller att bilda ett aktiebolag samt att bevara och ändra dettas kapital, i syfte att göra skyddsåtgärderna likvärdiga, EGT L 26, 21.1.1977, s. 1-13

Rådets och kommissionens beslut 94/1/EKSG, EG av den 13 december 1993 om ingående av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet mellan Europeiska gemenskaperna, deras medlemsstater och Finland, Island, Liechtenstein, Norge, Schweiz, Sverige och Österrike, EGT L 1, 3.1.1994, s. 1

Avtal om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen (2019/C 384 I/01), EUT C 384I, 12.11.2019, s. 1-177

Rättsfall och avgöranden

EU-domstolen

C-212/97 *Centros Ltd v. Erhvervs og Selskabsstyrelsen*, REG 1999, s. I-1459

Litteratur

Andersson, Jan, *Kapitalskyddet i aktiebolag: en kritisk lärobok*, Sjunde upplagan, Jure, Stockholm, 2020

Andersson, Sten, Johansson, Svante och Skog, Rolf, *Aktiebolagslagen: en kommentar Del I kap. 1-10, med supplement 15, juni 2020*, Norstedts Juridik, Stockholm, 2020

Bergström, Clas och Samuelsson, Per, *Aktiebolagets grundproblem*, Sjätte upplagan, Norstedts juridik, Stockholm, 2021

Eklund, Karin och Stattin, Daniel, *Aktiebolagsrätt och aktiemarknadsrätt*, Tredje upplagan, Iustus förlag, Uppsala, 2021

Nääv, Maria och Zamboni, Mauro (red.), *Juridisk metodlära*, Andra upplagan, Studentlitteratur, Lund, 2018

Rodhe, Knut och Skog, Rolf, *Rodhes aktiebolagsrätt*, Tjugosjätte upplagan, Norstedts juridik, Stockholm, 2020

Sandström, Torsten, *Svensk aktiebolagsrätt*, Sjunde upplagan, Norstedts Juridik, Stockholm, 2020

Artiklar

Sacklén, Mats, *Om skyddet för aktiebolagets borgenärer*, SvJT 1994

Stattin, Daniel, *Company Law Reform och Aktiebolagskommittén - Bolagsrättsliga reformer i Storbritannien och Sverige*, SvJT 2002